

הצעה לטקס במוקד || יום הזיכרון ליהודי אתיופיה שנספו בדרכם לא"י תש"פ

הטקס כתוב כטקס רגיל, במידה ועדיין יהיה אסור להתקהל אפשר להתאים אותו להיות טקס מקוון

בכל מוקד פעילות מומלץ להקים צוותון מהמוקד פעילות ולחלק תפקידים

יש להכין מראש את הקטעים, להעלות אותם שכל החניכים יוכלו לראות אותם כשמשתפים

1. פתיחה- רכזת הפעילות
2. דקה דומיה
3. הקראת יזכור.
4. הקראת המכתב של אברהם אדגה
5. קטע הסברה כללי על היום
6. קטעי עדות - הדרך והמחנות
7. שיר
8. דבר החניכים
9. התקווה

פתיחה – רכזת

ב9 שנים האחרונות, בעקבות המכתב שאברהם אדגה פרסם החליטה התנועה לקחת על עצמה את המשימה ללחנך את עצמה ואת החברה הישראלית על המסע שעברו יהודי אתיופיה בשביל להגיע לארץ ישראל, ועל 4000 האנשים, נשים וילדים שנספו בדרך.

הסיפור המרתק של קהילת ביתא ישראל, ששימרה את חייה היהודיים במשך 2500 שנה בגלות ובמרכז החברה הזו היה חלום אחד גדול ומשותף, עליה לירוסלם. אנשים היו מוכנים לעזוב הכל, פשוטו כמשמעו וללכת ברגל אל הלא נודע, שבלב שלהם הכמיהה. הקהילה חלמה על ארץ טובה, ארץ זבת חלב ודבש, והמציאות היום רחוקה מלהיות שם. המציאות רוויה בגזענות, שנאה והפרדה. ולכן התפקיד שלנו עוד יותר חשוב, לתת מקום לסיפור שלא מסופר. שהוא עדיין לא ההיסטוריה של כל החברה הישראלית.

גם בתקופה קשה זו, שאנחנו לא יכולים לעשות טקסים, והמפגש האנושי שהוא הדנא שלנו, מתאגר והפך מקוון, החובה שלנו להמשיך ולהכיר את הסיפורים. להרחיב את ההיסטוריה של העם היהודי ולספר את הסיפור והעלייה כמו שראוי לצייןם. החברה הישראלית מורכת מהמון חלקים, והיא לא הייתה אותה חברה ישראלית בלי כל הסיפורים שלה, העליות, השפות והתרבויות השונות.

היום אנחנו נציין את יום הזיכרון ליהודי אתיופיה שנספו בדרכם לישראל. חלק שהוא ההיסטוריה שלנו כתנועה ציונית, ששמה את שוויון ערך האדם במרכז, ורוצה לשזור בין כל הסיפורים של החברה הישראלית.

יהי זכרם ברוך!

יזכור

יזכור עם ישראל את בניו ובנותיו יהודי אתיופיה

אשר חרפו נפשם ונספו במאבקם לעלות ארצה

יזכור ישראל ויתברך בזרעו

ויאבל על זיו העלומים, חמדת הגבורה, קדושת הרצון ומסירות הנפש

אשר נספו בדרכם לארץ ישראל.

יהיו הנספים, גיבורי העלייה הנאמנים והאמיצים,

חתומים בלב ישראל לדור דור

הקראה של המכתב של אברהם אדגה \ אופציה להקרנת הסרטון

אני כותב את המכתב הזה לאנשים שלעולם לא יקראו אותו.
זהו ניסיון נואש לעורר את זכרם שנשכח בתוך ים של זיכרונות עצובים בארץ מוכת האסונות הזו.
הפסימיים יטענו שאני מעורר מתים, הציניקנים יצהלו שאני מגזים, אבל אני חרד שאתם תשכחו מבלי שאף אדם ישים לב.
סודן פערה את פיה ואיימה לטרוף את כולנו מבלי להשאיר זכר.
לא מעט מכם גרו בשכנות אלי, באותם מחנות פליטים שהפכו למלכודת מוות מדי בוקר עם זריחת השמש. גברים חסונים, אמהות רחומות וילדים שטרם טעמו את טעם החיים נבלו שם כפרחים בשמש.
כמו כל אלה שהיו שם נאלצתי לראות אותכם גובעים מול עיני, וליוויתי אתכם לאותם מקומות מסתור שנקראו קברים.
אני מספר שחשבתם שאין יהודים עלי אדמות זולתכם, והם מתפקעים מצחוק מלא לעג. את מורשתכם היהודית שאלפיים שנה שמרתם בחירוף נפש, לא מלמדים בבתי הספר.
הניסיונות שלכם להגיע לכאן, הפרושים על פני מאה חמישים שנה לפחות, לא זוכים לאזכור בדפיה היסטוריה. הרי רק לפני שלושים שנה גילו אתכם ורק לפני עשרים וחמש שנה הצילו את קרוביכם על כנפי נשרים.
בארץ שחלמתם לחיות בה האנשים חיים בקצב מסחרר והזיכרון שלהם קצר מאוד.
אנשים שאפילו לא זוכרים את המלחמה של הקיץ האחרון, ובודאי שאין להם זמן לזיכרון העבר.
ואני חרד שזיכרונכם ישאר נחלת מעטים ויתפוגג לו בחלוף הדורש חווה את המסע על בשרו.

אברהם אדגה

קטע קריאה ראשון

"...יהודי אתיופיה קמו ועזבו את בתיהם מרצונם, למרות דרישת השלטונות: עניים ועשירים, פשוטי העם ונכבדים, אנשי הקהילה וראשיה, כולם קמו ללכת כשהם מודרכים על ידי חלום אחד: ירושלים.

איש לא הכיר את מאות הקילומטרים של הליכה ברגל, אני חוזר - ברגל, בדרך לא דרך, לאורכה ולרוחבה של אתיופיה, ביערות ובמדבר, לעברו של הגבול הסודני. אזרחי ישראל לא ידעו על הרעב, הצמא, מורי הדרך הבוגדניים, כנופיות השודדים, קריעת המשפחות, והמוות שהכה שוב ושוב בדרכים.

איש לא שמע על השלטת הקטן שהוצב מעל לאחד מאלפי הקברים שנותרו מאחור בדרך: " גופי כאן, אך ליבי בירוסלם".

יובל ארנון אוחנה- הגדת יציאת אתיופיה

קטעי עדות

אני זוכר את היום הראשון שהלכתי. לא אשכח אותו לעולם. בבוקר שלמחרת לא יכולתי להזיז את השרירים שלי. הלכנו בלילה, גם בגלל השמש וגם כדי שלא יתפסו אותנו. היה לנו אוכל יבש. במקום ללכת ישר היינו עוקפים בכל מיני דרכים כדי להגיע למקום שיש מים. כשהגענו לסודאן חשבתי שאני עולה ישר למטוס לישראל, לא ציפיתי שיכול לקחת חודש, חודשיים, שנה שנתיים בסודאן. בינתיים היו חולים. הזקנים והילדים הקטנים לא יכלו להחזיק מעמד הרבה זמן. גם חברים שלי לא החזיקו מעמד. בסופו של דבר הגעתי לישראל

אושרה דסלה\המסע החל

והמסע החל, עמוק אל תוך הלילה, החלה הצעידה, שלום לך כפרי, שלום לך ארץ ילדותי, שלום לך עולם, אני לא בוגדת בכם, אני רק הולכת לארץ אבותיי, לארץ החלומות, אתגעגע אליכם, אזכר בכם. בינתיים ממשיכים בדרך שאין לה סוף. עוד מעט. עוד קצת, נחים הולכים, הולכים ונחים, רק התקווה שיש אור גדול בקצה החושך הזה, הגדול, מדרבנת אותי לעוד צעד, עוד מאמץ...

געגועים לאימא/ מניסן סלומון

אמא, האם חשת פעם עד כמה

קשה להיות צמאים.

זו הרגשתי אלייך -

אני צמא לאמא.

אולי תני לי סימני תחייה.

"באותו הרגע וברגעים הקשים שבאו לאחר מכן, לא הטרידה אותי השאלה מה יקרה לי. ידעתי שאם אחשוף את מעשי תיעצר העלייה לישראל לחודשים ואולי אף לשנים. בליבי גמלה ההחלטה אכזרית מבחינתי האישית: יהיה מה שיהיה. אני לא אגלה דבר. הטבתי להבין את משמעות החלטתי לשבעת ילדי הקטנים שנותרו בבית לבדם יתומים מאב וללא אם. נעצבתי עד כאב בגלל המחשבה עליהם.

החוקרים התחלפו ביניהם למנוחה קלה. כל צוות, בתורו, היכה אותי. חשתי חסרת אונים. חוטי הברזל תלשו את עור רגליי. כאשר חבטו בראשי ניסיתי לגונן עליו בידי הכבולות באזיקים. מעני קשרו את עיני ודחפו סמרטוט מסריח לפי. התקשיתי לנשום. זעקתי בלי קול. גופי התעוות מכאבים. מידי פעם נשלף הסמרטוט הנורא מפי בתקווה להוציא ממני הודאה כלשהי. שתקתי. אסרתי על עצמי לבכות. אסור לך להישבר, גזר עלי לובי."

חרות טקלה: אישה בודדה בצינוק

למה לזכור? אופציה א

רובנו לא היינו שם במסע, לא חווינו את זה. רובנו לא מסוגלים להכיל ולהתחבר לסיפור, לא כל כך מדברים איתנו על זה. אנחנו נולדנו בארץ ישראל, למציאות אחרת. החיים שלנו מודרניים- במחשב, בפייסבוק, בית ספר, מסיבות, אנחנו דוברי עברית ומעטים יודעים אמהרית, התרבות של ההורים שלנו שהייתה באתיופיה- כיבוד אב ואם, הלבוש, האמונה התמימה, המנהגים- זה דברים שכל כך רחוקים מאתנו.

אז למה שנזכור?

כי זה סיפור גבורה שכולנו צריכים לקחת ממנו דוגמה, לא רק אתיופים. זה סיפור על אנשים שעשו משהו מתוך אמונה גדולה ומסירות נפש. אמונה באלוהים, בלחיות בישראל, בירושלים, ביחד עם העם היהודי. הם עשו את זה ביחד. יש סיפורים על אנשים שעשו את המסע 5 פעמים כדי לעזור לאחרים, או מתו כדי להציל אנשים משוד. אסור לנו לשכוח את מה שהם עברו, המסע הזה לארץ הוא חלק מלהיות יהודי.

אז למה לזכור?

כי יש אנשים שנפלו בדרך ואין מי שיזכור אותם. כי ההורים שלנו עזבו משפחות כדי לעלות לארץ, עזבו הכל- את הבית, החיים, השגרה. יצאו למסע שהם ידעו שיהיו בו מלא סכנות ומוות- למקום לא נודע. כי הם רצו להגיע לירושלים, להמשיך את היהדות, יחד עם כל העם.

אני גאה להיות ישראלית אתיופית. בת להורים אתיופים. גאה לעמוד פה היום. ולספר את הסיפור שלהם. זה חשוב שניקה את עצמנו בידיים, ביחד- ונהפוך את היום הזה ליום משמעותי, שהוא חלק מה שאנחנו, יום שהוא לאומי, שמושרש בתודעה הישראלית.

דבר החניכים- יום הזיכרון לנספי סודאן תשע"ב

אופציה ב

חלום העלייה לארץ המובטחת לא היה לשווא.
תשלומי המחיר הכבדים לא היו לשווא.
חייהם של 4,000 אנשים אהובים ויקרים לנו, שנספו בדרכם לישראל לא היו לשווא.

במכתבך אתה כותב שאתה מפחד שהם יישכחו.

אנחנו, בתור יהודים, לא מוכנים לשכוח. אנחנו לא מוכנים לתת לסיפור שלהם, לאומץ ולהקרבה שלהם להישכח.
בלעדיהם החיים לא היו נראים כמו שהם נראים, בלי ההקרבה שלהם והבחירות שלהם אנחנו לא היינו פה.

לרגעים אנחנו חושבים לעצמנו - איזו זכות יש לנו לשכוח את המעשה הכי אמיץ שאדם יכול לעשות - ללכת אל הלא נודע רק בשם הכמיהה לירוסלם, רק בשם היותם ציוניים, רק בשל היותם יהודים.

גם אנחנו חרדים

במכתב כתבת "בארץ שחלמתם לחיות בה, האנשים חיים בקצב מסחרר והזיכרון שלהם קצר מאוד. אנשים שאפילו לא זוכרים את המלחמה של הקיץ האחרון, ובוודאי שאין להם זמן לזיכרון העבר. אני חרד שזיכרונכם יישאר נחלת מעטים ויתפוגג לו בחלוף הדור שחווה את המסע על בשרו".

אנחנו לא עברנו את המסע על בשרנו - וגם אנחנו חרדים.
אנחנו חרדים שאנשים ישכחו את אברה מגיסטו.
אנחנו חרדים שאנשים ישכחו את המחאה של 2015.
את סיפורו של יוסף סלמסה ז"ל.
את "פרשת הדם" לפני כ-22 שנה והיחס המשפיל להורינו.
את הגיור לחומרה, את הזלזול, העוול והטלת הספק ביהדותנו.

אנחנו חרדים מהמציאות שמרגילה אותנו להיות העומד מן הצד, לדאוג רק לעצמנו, לשרוד.
חברה שאנשים רק מבקרים את העוולות שבה, אבל לא מוכנים לקום ולשנות אותה - תקפא. משהו אחר, אנשים אחרים, דברים אחרים ישפיעו עליה. אין ריק.

בחברה שלנו היום קל להתייאש, קל להשלים עם המציאות, קל לבחור בנוחות. האנשים שבחרים לא לשנות את החברה, בסופו של דבר משלימים איתה ומבינים שהם צריכים לדאוג רק לעצמם.

קטע מתוך דבר החניכים של מסלה וספיר, מאי 2018

יש לסיים בהתקווה

